

Spomen-zbornici zaslužnih baptista

Mihael KUZMIČ (ur.), *Po Trubarjevih stopinjah. Zbornik ob 100-letnici rojstva Vekoslava Korošca (1896.-1996.)*, Ljubljana, Založba Vosti i Baptistička cirkev "Beseda Evangelija", 1996., 123 stranice. Nela HORAK-WILLIAMS (ur.), *Blizu ti je riječ. Spomen zbornik uz 75. obljetnicu života Josipa Horaka*, Duhovna stvarnost, Zagreb 1988., 211 stranice. DAVORIN PETERLIN (ur.), *Spomen zbornik: Stjepan Orčić*, MBM plas, Novi Sad 2002., 159 stranice.

Baptisti, jedna od najvećih crkava reformacijske baštine, na južnoslavenskim prostorima postoje već više od sto godina. Baptistički se pokret u počecima širio među pripadnicima nižih slojeva društva te je među njima bio snažno istaknut inherentni kršćanski egalitarizam. On je možda bio ukorijenjen u povijesnoj protestantskoj teološkoj postavci o svećenstvu svih vjernika, a možda i u stanovitom obliku pijetizma, koji je isticanje pojedinca i njegova djelovanja smatrao neduhovnim. Zato su baptisti, a to vjerojatno vrijedi i za srodne kršćanske zajednice, bili neskloni prepoznavati zasluge svojih vođa.

U posljednjih petnaestak godina, međutim, pojavljuju se tri djela koja iskaču iz tog kalupa. Osim što ukazuju na pravilan pristup vrednovanju pojedinca, ovi spomen-zbornici pružaju uvid u povijest baptističkog pokreta iz posebnog motrišta, a osvjetljavaju i trenutak u kojem su zbornici nastali. Sva su tri prigodni zbornici posvećeni trojici baptističkih vođa. Redom, jedan je tiskan u povodu stogodišnjice rođenja, drugi u povodu sedamdeset petogodišnjice života, a treći u povodu dvogodišnjice smrti.

Povijesno najstariji od trojice bio je Slovenac Vekoslav Korošec (1896.-1984.), koji je dugo bio pastor Baptističke crkve u Ljubljani. Korošec je često putovao po Sloveniji i drugdje, kao evangelizator i kolporter, prodajući Biblije. Osim toga, mnogo je pisao i objavljivao u kršćanskim publikacijama.

Zbornik posvećen Vekoslavu Korošcu sadrži sljedeće priloge: Martinko Hlastan, *Kdo je bil Vekoslav Korošec?*; Vekoslav Korošec, *Pota Pavla Sitarja*, Vekoslav Korošec, *Življenjepis*, Vekoslav Korošec *Kolportaža*, Vekoslav Korošec, *Šopek akrostihov*, Mihael Kuzmič, *Po Trubarjevih stopinjah*, Mihael Kuzmič, *Pregled literarne zapuščine*,

Feri Kuzmič, *Bibliografija Vekoslava Korošca*, više pisaca, *Spomini na brata Vekoslava Korošca*.

Kako zbornik ne sadrži predgovor, njegova se svrha može iščitati s ovitka, a to je da Korošćev lik i danas može biti uzor mladim kršćanima, te da Korošćevi tekstovi i danas mogu zaintrigirati čitatelja. Osim jednoga kraćeg priloga na hrvatskome, svi su tekstovi napisani na slovenskom jeziku, a svi su usredotočeni na Korošca i osvjetljivanje njegova rada. Zbornik je zanimljiv jer sadrži i nekoliko fotografija, a od ostala se dva zbornika razlikuje i po tome što sadrži tekstove samoga Korošca: potpisani životopis i životopis napisan pod pseudonimom ("Pavle Sitar"), tekst o kolportaži, pjesme. Treba spomenuti i iscrpni popis Korošćevih objavljenih autorskih tekstova, prijevoda i drugo.

* * *

Drugi je zbornik posvećen Hrvatu Josipu Horaku (1912.-1999.), koji je nakon objavljivanja zbornika i preminuo. On je desetljećima bio uključen u rad Saveza baptista u bivšoj državi: voditelj je omladinskog rada prije Drugoga svjetskog rata, predsjednik Saveza nakon rata, potpredsjednik Svjetskog saveza baptista te propovjednik u baptističkoj crkvi u Zagrebu. Horak je pisao i objavljivao u kršćanskim i svjetovnim publikacijama, a osobit je doprinos dao pripremanjem više od dvije tisuće kršćanskih radio emisija. Bio je dekan i prodekan Protestantskoga teološkog fakulteta "Matija Vlačić Ilirik" u Zagrebu.

Tekstovi zbornika posvećenoga Josipu Horaku podijeljeni su u tri skupine: 1. Riječ u Bibliji: Denton Lotz, *Novozavjetni pojam crkvenog vodstva*, Marijan Jerko Fućak, *Neki stilistički problemi prijevoda Novoga zavjeta*, Aleksandar Birviš, *Podsticajna upotreba proročke poruke (lingvističko-teološka razmišljanja)*, Adalbert Rebić, *Sud nad Izraelom i okolnim narodima (Am 1,3-2,16)*; 2. Riječ u vremenu: Vlado Deutsch, *Flacijevci u slovenskoj reformaciji*, Gerlad Shenk, *Balkanska pozadina za sadašnje proučavanje religije u društvu*, Petar Kuzmič, *Evangelizacija u kontekstu: Uppsala '68 - Bangkok '73 - Lausanne '74*, Jovan Nikolić, *U zadnji čas*; 3. Osobni doprinosi: Lewis A. Drummond, *Prispodoba o izgubljenom sinu iz Evandjelja po Luki*, Horst Marquardt, *Ovdje Glas Evandjelja Trans World Radio Monte Carlo...*, Gertrud Wasserzug, Alma Neighbour, *Blagoslov pravog zajedništva*.

Svrha zbornika je "da izrazi zahvalnost za njegov rad i trud pri izgrađivanju i jačanju evanđeoskog kršćanskog zajedništva" (Predgovor). Svi su tekstovi napisani na hrvatskome osim jednoga,

koji je napisan na srpskom. Pet tekstova prijevodi su s engleskog jezika. Kratki predgovor sadrži sažeti Horakov životopis, a posljednja tri kraća doprinosa tiču se izravno Horaka. Ostali tekstovi nisu izravno povezani s Horakom. Nijedan tekst nije izvorni Horakov doprinos. Zbornik sadrži sliku Josipa Horaka na trećoj stranici, ali nažalost ne i njegovu bibliografiju.

* * *

Treći je zbornik posvećen vojvođanskom Bunjevcu Stjepanu Orčiću (1930.-2000.). On je bio dugogodišnji propovjednik baptističke crkve u Novom Sadu i ravnatelj Više baptističke teološke škole, u kojoj su se desetljećima školovali baptistički i drugi propovjednici i duhovni radnici za cijelo područje bivše države. Orčić je bio i upravitelj kršćanske izdavačke kuće Dobra vest. Stjepan Orčić svoj je prinos dao i radu Baptističkog saveza u bivšoj državi, u kojem je obnašao nekoliko dužnosti.

Prva se četiri eseja izravno bave Orčićevim životom i radom: Ruth Lehotsky, *Stjepan Orčić (1930.-2000.): Umesto biografije*; Žarko Đorđević, *Stjepan Orčić kao propovednik: Drugi su se trudili...*; Tadej Vojnović, *Stjepan Orčić i Velika biblijska konkordancija*; Ruben Knežević, *Spisateljski rad Stjepana Orčića i izbor iz bibliografije njegovih djela*. Sljedećih šest eseja dotiču se tema koje su na neki način presijecale Stipanov rad ili kojima se i sam bavio: Aleksandar Birviš, *Mesto praktične teologije u sklopu teoloških znanja*; John David Hopper, *Separatisti i koreni anabaptista u početku istorije engleskih Baptista*; Danijel Berković, *Evandeoski identitet*; Davorin Peterlin, *Kriva vrsta misionara*; Peter Kuzmič, *Kušnje crkve pod pritiskom*; Nada Horak-Williams, *Blaženstva iz Govora na gori (Mt 5,3-10) u teoriji i praksi*; Mladomir A. Todorović, *Proročanstvo o mesijanskom vremenu (Psalam osmi)*. Na kraju se nalazi nekoliko kraćih priloga osobne naravi (nekrolozi i jedna pjesma).

Urednik u Predgovoru ovako određuje svrhu zbornika: "Spomen zbornik ne pokušava obuhvatiti sve što je Stipan učinio. To ostavlja daljnjem povijesnom istraživanju. Ne upire se osvijetliti njegovu osobu sa svih strana. To ostavlja parcijalnim spoznajama pojedinaca koji su ga poznavali. Spomen zbornik prvenstveno je iskaz zahvalnosti." Tekstovi su pisani na hrvatskom jeziku ili na srpskom jeziku te su tako i objavljeni. Tri teksta prijevodi su s engleskog jezika. Za razliku od prethodna dva zbornika, ovaj sadrži gotovo podjednak broj članaka koji se izravno tiču Orčićeva rada i članaka koji se bave drugim temama. Jedan članak izlaže Orčićev

životopis, a posebno je koristan članak koji iscrpno obrađuje i prikazuje Orčićeve brojne publikacije.

Čitanjem ovih triju zbornika čitatelj će dobiti uvid u život i rad trojice stvarnih baptističkih vođa koji su se i osobno poznavali, a tradiciji baptističkog pokreta dali su značajan doprinos u različitim, ali bliskim zemljopisnim područjima i u različitim, ali sukcesivnim vremenskim razdobljima. Nadalje, raznolikost pisaca (a neki se od njih pojavljuju u oba posljednja zbornika) i širina tema obrađenih u njihovim tekstovima nudi čitatelju širok raspon zanimljivih članaka koji se bave religioznom tematikom.

Davorin Peterlin